

450257

AZ ERDŐ

erdészeti és vadászati szaklap, kisebb erdők birto-
kosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és
vadőrök részére.

1910. év.

Megjelenik minden hónap 1-ső és 15-ik napján.

IV. évfolyam.

Előfizetési ára egész évre 4 korona.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Felelős szerkesztő

SUGÁR KÁROLY
m. kir. főerdőmérnök.

Tulajdonos és kiadó

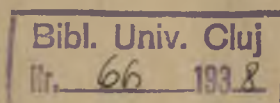
^{az}
**ORSZÁGOS ERDÉSZETI
EGYESÜLET.**

Főmunkatárs

BALOGH ERNŐ
m. kir. főerdőmérnök.

Szerkesztőség: Budapest, V., Zoltán-utca 16. szám. (Telefon 34—40.)

Kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz. (Telefon 37—22.)

BUDAPEST

1910

TARTALOM.

I. Szerzők.

	Oldal
—a—c: Köbor kopók	186, 195
<i>Andrássomics Géza</i> : A kecsketenyésztésről	115
<i>Balogh Béla</i> : Tölgyes vágások felújításáról	109
<i>Balogh Ernő</i> : A kincstári erdészeti altisztek országos kongresszusának határozatairól	269
" " A nyugdíjba beszámítható szolgálati időről és a tényleges katonai szolgálatról	16, 27
<i>Bartha József</i> : Tölgyes vágások felújításáról	86
<i>Békly Albert</i> : A csemetekertek műtrágyázásáról	61
" " A csemetekerti talaj őszi munkálatai	85
" " A gyomláló vágásról	241
" " A mesterséges erdőültetés, különösen a lúczvetés és a természet	121
" " A tuskó magasságáról	1
" " Az átördölésről	37
<i>bl.</i> : A fehér és sárga plimutokról	79
<i>bl.</i> : A húsertés-tenyésztésről	223
<i>bl.</i> : A ludak terméketlenségének okáról	224
<i>bl.</i> : A minorkatyúk új köntösben	127
<i>bl.</i> : A montauban-galambról	263
<i>bl.</i> : A tarkacsőrű kacsá	7
<i>bl.</i> : A törpe dísztyúkokról	172
<i>bl.</i> : A vetőgép használatának előnyei	211
<i>bl.</i> : Burgonya mint baromfitakarmány	263
<i>bl.</i> : Ezüst szörmenyűl hőrének értékesítése	59
<i>bl.</i> : Galambok értékesítése	59
<i>bl.</i> : Kerti szőlőket kell-e beföldni	249
<i>bl.</i> : Kis területen miképen lehet haszonnal tyúkot tenyészteni	32
<i>bl.</i> : Lehet-e gyümölcsösben házinyulakat szabadon tartani	56
<i>bl.</i> : Ludak és kacsák kopasztásának helyes módja és a tollak kezelése	151
<i>bl.</i> : Milyen fajta házinyulakat tenyészszünk	19
<i>bl.</i> : Nedvdús takarmányok befolyása a tejre	263
<i>bl.</i> : Tyúkászatok tanulmányozása	248
<i>Czakó Elemér dr.</i> : Magyarország a wieni vadászati kiállításon	111
<i>Divald Béla</i> : A fehér fagyöngy	25
" " A rózsahégyi internátus	33
" " A tiszafáról	116
" " Hogyan kezelendők és ápolandók a tölgyfa-állományok	170
" " Lisztharmat	134
<i>Födermayer Bezső</i> : A fák kiegyenesedéséről	169
<i>Gyulai Gy. Károly</i> : A félelemérzet a vadnál	220
" " A fogolyállomány gondozása	78
" " A nyestfogásról	260
" " A siketfajdról	88
" " A szalonkák megjöttére	65
" " A vadirtó mérgekről	18
" " Egy hasznos rovarpusztító szárnyas meghonosításáról	42
" " Féregpusztító éneklőink gondozásáról	246
" " Néhány szó a fővad téli ellátásáról	54
" " Vadfogó szerkezetekről és a vadirtásról	232
" " Vadkanbűgáskor	6
" " Vadréceink	125
" " Valami a vadásatról éj idején	171
—h.: A földművelésügyi ministerium 1911. évi költségvetése	272
—h.: A marhaistálló szabályai	164
—h.: Boróka	98
—h.: Elgazosodott fenyoültetvény	69
—h.: Fehér fagyöngy	2
—h.: Foxterrier kutyák szőrhullatása	175
—h.: Frissen ültetett gyümölcsfák kihajtása	90
—h.: Galambdúc	68
—h.: Halálfeji boszor	69
—h.: Hogyan bánjunk a méhekkel	115
—h.: Hogyan tájékozódhatunk a famagvak jósága felől	99
—h.: Kerti utak készítése	66
—h.: Méhes felállítás és a méhek tavaszi gondozása	43
—h.: Méhészet	222

	Oldal
—h.: Méhészeti vándorgyűlés és kiállítás	234
—h.: Méz eltartása	188
—h.: Mézgásodás	129
—h.: Milyen fekvést adjunk a veteményes ágyaknak	81
—h.: Milyen talajt kíváncnak gyümölcsfáink	33
—h.: Mogyoró	81
—h.: Növények öntözése	187
—h.: Pöszméte ültetése	200
—h.: Sertésöl	80
—h.: Száritott gomba elkészítése	188
—h.: Szobanövények átültetése	81
—h.: Ültetögödörök készítése	235
—h.: Vadgesztenye termésnek felhasználása	197
—h.: Viaszgyűjtő edény	174
<i>II. Gabnay Ferencz</i> : Az östermelésről	133
" " " Fapiacz	217
<i>Hreblyay Emil</i> : A kokinkina tyúkokról	198
" " " Kacsatenyésztés alapszabályai	248
<i>Kiss Ferencz</i> : Ákáczesemetenvelés ritkítással	181
<i>Kovács Atalár</i> : A mérgekről, valamint az erdőben és a mezőn gyakrabban előforduló mérges növényekről	229, 259, 274
<i>Kukuljeric József dr.</i> : A dämvadak és sertések járványos betegsége	40
" " " A tej keserősége	58
" " " Az észszerű sertésenyésztésről	139
" " " Beteg állat vételénél követendő eljárás	266
" " " Házi es vadállataink ragadós száj- és körömfájásáról	261, 276
" " " Mire ügyeljünk állatok vételénél	210
" " " Sertések köhögése	178
" " " Sertésvész elleni védekezésről	8
" " " Sugárgomba betegségről	91
" " " Tehenek actinomykosisa	34
" " " Tehén tögyének szemölése	119
" " " Tehenek tögygyulladás	178
" " " Tehenek fertőző hüvelyhurutja	34
" " " Tehenek köhögése	142
<i>L-l.</i> : Baromfitenyésztés	56
<i>L-l.</i> : Gyéritési fa termelése és szállítása	73
<i>L-l.</i> : Homlítás	49
<i>L-l.</i> : Levélhullás	200
<i>L-l.</i> : Vágások kitakarítása tekintettel a természetes felújításra	97
<i>Lonkay An'ál</i> : A csemetekerti talajművelés új iránya	193, 205
" " " Rétművelés	74
" " " Téli veszedelmek	13
<i>Sólyom</i> : A vadászebek és az ebkultusz	135, 150
<i>Sugár Károly</i> : A hűtőlázak vadászati jelentősége	287
" " " Az erdő oltalma	145
" " " Szaporítsuk az erdei legelőket	282
<i>S. K.</i> : A varjú	30
<i>Tokodi Joachim</i> : A csemetenévelésről	157
<i>Tomasovszky Imre</i> : «A fadaragás mint művészet»	69
" " " «A mezőgazdasági háziipar kézikönyve»	277
<i>V. S.</i> : A madárfészek művészete	49
<i>V. S.</i> : Amerika nemes fái és erdő-égei	148, 159
<i>V. S.</i> : Az erdő karácsony-ipara	3
<i>V. S.</i> : Cseresznyeferdők Japánban	100
<i>V. S.</i> : Erdő-ünnepek és erdei színjátékok	242
<i>V. S.</i> : Öslénykori fák	207
II. Szerző neve nélkül megjelent közlemények.	
A bölények paradicsoma	153
A czukor mint izomerősítő	116
A fecske sebessége	10
A fosztalék jövője	9
A földművelésügyi ministerium kiadványai	264
A földművelésügyi ministerium új államtitkárai	97
A golyák vándorlása	237
A golyó pusztításai az erdőben	209

	Oldal
A görények elfogása	20
A gyáva oroszlán	230
A gyümölcsfa faértéke	58
A Halley-üstökös	103
A házasság előnyei	201
A házinyltenyésztők országos szövetsége	212
A hegymászás élettana	236
A hegyvidéki népségítés	68
A herélt szarvas suta marad	22
A király konyhája	236
A konstantinápolyi kutyák alkonya	175
A legkisebb gerinces állat	213
A levelező-lap jubileuma	10
Altiszti segélyalap	152
A madarak életkora	45
A magyar golyák	45
A mesterséges fészekoduk haszna	200
Angol nők az egészségért	237
A páfrány védelme	93
A ráják istállója	116
A siket- és nyírfajd sulyának túlbecslése	176
A sünről	45
A széna meggyulladása	200
A szőlő levelezése	174
A szuka forgása	22
A tacskók sulya	22
A törpe kutya	57
A vadászati kiállítás magyar kitüntetettjei	235
A vakond	81
A wieni 1910-iki első nemzetközi vadászati kiállítás	20, 103
A világ iróttoltermelése	142
A Vörös-tenger színe	116
Az aczéburkolatú golyókról	141
Az asztalkendőről	103
Az ebadó felhasználása	225
Az ember körme	58
«Az Erdő» 1909. évi tiszta jövedelme	33
Az élet tízparancsolata	58
Az itatós-papirosról	141
Az Országos Magyar Vadászati Védő-egyesület ülése	10
Az utolsó «szabadság fája»	9
Az ürühús	277
Állatok élettartama	225
Ártalmas-e a kemény tojás	251
Árt-e a kúszónövény a fálnak	175
Balesetbiztosítás	103
Beszámoló az erdőöri szakvizsgákról	183
Betegséget okozó fa	10
Békák tömeges megjelenése	141
Boldogulás útja	213
Családtagok segélyezése	93
Csigák kipusztítása	129
Dráma a gólyafészekben	153
Ebkiállítás	69
Egy nagy amerikai ujságról	201
Eleven nyulak befogása	161
Eleven vad szállítása	264
Eljegyzés	82, 103, 130
Erdészeti zsebnaptár	225
Erdőöri és vadöri szakvizsgák eredménye	275
Erdősítő gyermekek	165
Europa léghajó flottája	45
Érverés	225
Faoszlopok konzerválása	9
Faragó Béla árjegyzéke	58, 213
Fatemplom	103
Felhívás az alföldi növényzet fejlődésének megfigyelésére	62
Fenyőállat	82
Folyékony enyv	237
Forró, vagy jeges ételek és italok	214
Földünk víztömege	264
Füpecsét	176
Galambtenyésztők figyelmébe	92
Gazdag eszkimó	165
Gazdasági szakkönyvek	10
Gilisza	198
Gyepfüvetés őszszel	213
Gyümölcsfák bevonása hernyó-enyvgyűrűvel	197
Halálesi segély	103, 289
Halálozás	277
Hány állatfaj van a földön	21
Háziszer sebre	10
Ház üvegből	175
Hiéna kutyák	213
Hizlaljuk a baromfit	8
Hosszú zergeszakáll	10

	Oldal
Humor	31, 46, 94, 226, 237, 251, 264, 278, 290
Időjelzés	10, 34, 70, 82, 105, 130, 142, 153, 166, 176, 189, 202, 214, 226, 237, 251, 264, 278, 290
Ingyen könyv a házinyltenyésztésről	20
Irógörcs	21
Iskolatársak találkozója	57, 93
Kfémjétek az erdőt	201
Kinevezések	9, 20, 44
Kitüntetések	189, 205
Kopár területek képződése	188
Korai költés	103
Korai ugorka	81
Koresolyázás	289
Kozeznik-féle ültetési mód	188
Könyvcismertetés: «A fafaragás mint művészet»	69
«A mezőgazdasági háziipar kézikönyve	277
«Az 1879. évi XXXI. t. cz.-nek az erdei kihágásokra vonatkozó intézkedései»	153
«Az igásló tenyésztése»	116
«Erdői kihágások»	165
«Konyhakerti növénytermesztés»	82
«Milyen gyógynövényeket termesztzen a kisgazda»	82
Köszönetnyilvánítás	45, 277
Lánczos kutya gondozása nyáron	140
Lovak szemellenzője	140
Lovak téli gondozása	8
Lovak vonóképessége	236
Luczszak	289
Magyar kincstári erdészeti altisztek országos kongresszusa	253
Melyik bor palackzálló?	8
Mennyi szeszt fogyasztnak évenként Európában	225
Mesterséges fészekodvak elhelyezése	225
Méhészek vándorgyűlése és kiállítása	103
Miből áll az ember	58
Miért vörös a rák ha megfőzik	21
Mikor igyunk	251
Miniszter-változás	25
Napraforgó mag	174
Nemzetközi vadászati kongresszus	153
Növénybetegségek	103
Nyugdíjbiztosítás 45, 57, 68, 93, 116, 130, 152, 165, 225, 264,	290
Nyugdíjbiztosítás kiterjesztése	130, 141
Oleander	82
Olvasóinkhoz	281
Óriás madártojás	225
Óriási óra	250
Országos ebkiállítás Budapesten	92
Öreg sajtok	69
Őseink száma	69
Palántanevelés	56
Paradiesomaszalás	152
Petroleumlámpa gondozása	94
Rendőr-kutya az erdészet és vadászat szolgálatában	33
Roosevelt Tivadar dr.	102
Rózsafák átültetése	236
Rozsda ellen oltott mész	189
Sárga bőr tisztítása	141
Sebesség	250
Selmeczbanya - római általános temetkezési és segélyző egyesület	82
Sertésnek orvosságot beadni	20
Sósvíz a méheknek	200
Szalmavédők gyümölcsfákon	213
Szarka a fáczánosban	201
Szarvasbőr-törő	189
Szer a poloskák ellen	58
Szénagyűjtés	129
Szivárgó hordók kezelése	226
Szögek rozsdásodása ellen	21
Tagsági könyvek	116
Tiszta gyümölcs	236
Tojáskonzerválás	200
Torma tenyésztése	90
Tüsszentés	188
Tűzkatasztrófa	93
Ütmutatás a bor helyes kezelésére	129
Üveg-nemű tisztítása	214
Vadászat jótékony célra	214
Vadörzsfogása	130
Vakondok és giliszta	264
Varró hangyák	21
Változások az erdészeti szolgálat köréből	105, 130, 166, 238, 264, 290
Virágnak való föld	20
Zergeszakáll hamisítása	130
Zsíros papír tisztítása	21

III. Hivatalos közlemények.

	Oldal
A házilag kezelt erdőüzemek és a munkáspénztár	154
A szomszéd fái	131
A vadászterdei erdőőri szakiskolánál nyitandó továbbképző tanfolyam tanulójának felvétele	117
A zsaroló gazdálkodás minősítése	22
•Az Erdő• című lap kezelése ügyében	46
Eleven hasznos vadnak és hasznos szárnyas vad tojásainak forgalombahozatala	82
Erdőőri állásokra kiírt pályázati hirdetések közlése	251
Erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében	176
Erdősítési jutalmak kiosztása	92
Erdősítési jutalmak	106
Erdőszolgák szolgálati fegyvereinek megadóztatása	131
Félárú vasúti jegy váltására jogosító igazolványok beszerzése	154
Gyümölcsfeldolgozó gépek kikötelezése	154
Hirdetmény állami faesemények adományozása tárgyában	226
Kinestári halászat hasznosítására vonatkozó szervezeti szabályzat	177
Kinestári halászati jog házikézelése	176
Méhészeti tanfolyam	106
Pályázat erdőőri szakiskolák tanulójának felvétele ügyében	116
Pályázat erdősítési jutalmakra	155
Ugyanazon egyén által több ízben elkövetett erdei lopás esetén való illetékesség	189

IV. Tárcaák.

<i>Bárony István:</i> Amikor a piszkafa is elsül	146
" " " Az első	62
" " " Cserkészlet	194
" " " Egy nap a Kriván alatt	86
" " " Szomszédok	38
" " " Vén asszonyok nyara	218
<i>Dánielné Lengyel Laura:</i> A gyermekasszony	110
" " " Az ifjú király	243
" " " Pirkó	50
" " " Téli mese	2
<i>Gábris István:</i> Rangkülönbség	245
<i>Györy Loránd:</i> Agancsok és egyéb trofeák közt	158
" " " Cserkészlet a nemzetközi vadászati kiállításon	192
<i>József királyi herceg:</i> Megmenekült	230
<i>M. Hraboosky Julia:</i> A gyémánt függők	74
" " " A mit nem tudott megemésztetni	170
" " " Káprázat	134
" " " Szardínia halászat az Atlanti-Oceánon	14
" " " Veszélyben	254
<i>Steukáné Bapesányi Vera:</i> Lopott boldogság	206
<i>Szilárd Ferenc dr.</i> Rókanyom	282
<i>Zempléni Gyuláné:</i> A solymászatról	98
" " " A szarvasgomba és tenyésztése	26
" " " A vad népek táviratozása	182
" " " Szerencsétlen királynék	270

V. Közérdekű szerkesztői üzenetek.

Adómentes fegyver használata	35
A fegyvereső hossza	11

	Oldal
Ákác-mag vetése	70
Beteg-állat vétele	95
Bélyegző balták beszerzése	106
Bikartartási hányad	278
Bogarak konzerválása	94
Boritaladó	155
Csapda-gyár	11
Csemetekertek vetéseinek megvédése	106
Díjnoki évek beszámítása	70
Erdei kihágási ügyekben hozott ítéletek megfellebbezése	35
Erdőőri szakvizsga letétele	155
Erdőőrök adója	70
Erdőőrök kinevezhetősége főerdőőrökké	265
Erdősítési jutalmak	59
Faluzó levélhordó	190
Fatestben élő szu és rovar kipusztítása	142
Fegyvergyakorlatra behívott állami alkalmazottak járandósága	70
Félárú vasúti jegy váltására jogosító igazolványok	46
Fogolykakások kivételes lelövése	59
Fogyasztási adó fizetése	35
Földpince építése	46
Gubacs azedése	142
Hajtópénzekről	11
Hasznos madarak védelme	190
Hivatalos eskü letétele	70
Ideiglenes szolgálat beszámítása	70
Járási erdőőrök egyenruhája	278
Katonai szolgálat beszámítása	34
Katonai szolgálatra bevonulók járandóságai	46
Kecskenyészés	106
Képviselőválasztói jog	178
Kinestári erdészeti altisztek javadalmazása	46, 118, 155
Korengedély	215
Kormánybiztosság alatti szolgálat beszámíthatósága	94
Köbtáblák	23
Kutyatartási szabályrendelet	23
Kutyák lelövése idegen vadászterületen	46
Lepkék konzerválása	94
Lódljakról	266
Makk eltartása	278
Mérgezésről	23
Napszámosok nyugdíja	106
Orvosi kezelés	166
Revolvertartás	11
Szabadságidőről	166
Szénkéneg beszerzése	106
Szolgálati fegyverek adómentessége	155
Szőlőben vadászat	278
Tenyésznyulak adományozása	227
Uradalmi erdőőrök egyenruhája	83
Utadó fizetése	23, 106
Útmenti fák tulajdonjoga	132
Üregi nyul lelövése	202
Vadak eladása és szállítása	178
Vadászati adó alóli mentesség	11
Vadászcseledekről	11
Vadászjegy váltása	35
«Vadász Lap» szerkesztősége	107
Vadőrök fegyveradója	266
Választók névjegyzéke elleni felszólalás	95
Vízi patkány irtása	278

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 f.

Felelős szerkesztő:

SUGÁR KÁROLY
m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:

BALOGH ERNŐ
m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélzetes egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásukat és kereslet rovatuk rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

TARTALOM.

A tuskó magasságáról. (Béky Albert).
Fehér fagyöngy. (—h.)
Az erdő karácsony-ipara. (V. S.)
Vadkanbügáskor. (Gy. Gy.)
Gazdasági tanácsadó: A tarkacsőrü kacsa (képpel) (bl.). Lovak téli gondozása. — Melyik bor palaczkálló? — Hízaljuk a baromfit.
Sertésvész elleni védekezésről. (Kukuljevič József dr.)
Különlélek: Kinevezések. — Az utolsó «szabadság fája». — Fosztopok konzerválása. — A fosztalék jövője. — Háziismeretre. — Gazdasági szakkönyvek. — Betegséget okozó fa. — Hosszú zergeszakáll. — A fecske sebessége. — A levelező-lap jubileuma. — Időjelzés.
Az Országos Magyar Vadászati Védőegyesület ülése.
Szerkesztői üzenetek.
Tárca: Téli mese. (Dánielné-Lengyel Laura.)

A tuskó magasságáról.

Irta: Béky Albert m. kir. főerdőmérnök.

Általánosan elfogadott, szakkönyvekben is kifejezett elv, hogy ha a fák döntésénél olyan magas tuskót hagyunk, mint a milyen magának a tuskónak átmérője, akkor szakszerűen s az erdőgazdálkodás kívánalmainak megfelelően járunk el. Nemcsak az erdőtisztai és altisztai karban vert ez az elv gyökeret, de gyakori hangoztatása a favágóknál is meghonosította, a kik — a mélyenvágástól több okból úgyis húzódozván — szigoruan ragaszkodnak hozzá s elv elv lévén, hagyják a magas tuskókat számtalanul.

A mostani gazdálkodási viszonyok között ezt az elvet törölnünk kell (sok helyt már meg is tették), hagyván elődeinknek. Manapság már értékes minden darabka fa; a minden téren s így a fatermelésnél is meglevő drágaság mellett csak úgy folytathatunk jövedelmező

erdőgazdálkodást, ha igyekszünk az erdőből az utolsó forgácsot is kivinni és értékesíteni.

A fatermelésnél a tuskóban porladásnak ott hagyni szokott faanyag pedig nem is «forgács». Hibás törzsektől eltekintve, többnyire ez a legértékesebb része a fatörzsnek, minek révén nem csak famennyiségben, hanem pénzértékben is nyomósan játszik közre az erdő hozadékában.

Az ide tartozó kimutatásban (lásd a túloldalon) három főfajánkra vonatkozólag kitüntettem, hogy nagy átlagban mennyivel több faanyagot termelhetünk vágásainkban, ha a helyett, hogy a tuskókat ennek vastagságával egyenlő magásra hagyunk, — tekintet nélkül a vastagságra — minden törzsnél csak legfeljebb 30 vagy 20 cm. magasra engednénk vagy (a mi leggazdaságosabb) minden törzset egész tőben vágnánk ki.

A kimutatás ugyan maga-magát magyarázza, jónak látok mégis néhány példát annak élesebb megvilágítására.

Legyen pl. valamely lúczfenyőtörzsnek átmérője a tuskónál 50 cm. Ha ennek döntésénél az eddig szokásos 50 cm. magas tuskó helyett 30 cm. magasat hagyunk, akkor fatömegben 0.039 m³-rel több anyagot használunk ki, a mi a fatörzs egész fatömegének 2%-át teszi. Csak 20 cm. magas tuskónál 0.059 m³-t = 3%-ot s tövigvágás esetén 0.098 m³-t = 4.9%-ot mentünk meg a fatörzs anyagából a pusztulástól.

Ha 60 cm. vastag tölgytörzsnél 60 cm. magas tuskó hagyása helyett a fát tőben vágjuk ki (fűrészszel), megnyerjük a fa fatömegének 4.5%-át = 0.17 m³-t.

Már egyetlen fánál is számottevő fatömeget pazarlunk el az «elv» szerint való tuskóhagyással, de mennyire nagy a veszteség egész állományoknál! A tuskó magasságának egyre-másra 20—30 cm.-re való leszorításával a faállomány fatömegének úgy 2%-át bizonyosan megnyerjük, a mely feltétellel pl. holdanként 200 m³ fatömegű lúczosban holdanként 4 m³ faanyaggal s ezt 10 koronával számítva, 40 korona pénzüsszeggel termeltünk többet. Öreg tölgyesben, a hol takarékos gazdálkodás mellett előbb körül kell ásni a fa tövét, hogy azt egész tőben fűrészelhessük le, 4—5%-a ott marad a legértékesebb fának, magas (a vastagsággal egyenlő)

Kimutatása

annak, hogy mennyi faanyaggal termelünk többet akkor, ha a tuskóvastagsággal egyenlő magasságú tuskó helyett 30, 20 cm. magas tuskót hagyunk vagy a fatörzset egészen föben döntjük le.

A fatörzs átmérése a tuskónál	Lúczyfenyőtörzsekénél							Bükk- és tölgytörzsekénél						
	30 cm.		20 cm.		zéró cm.			30 cm.		20 cm.		zéró cm.		
	magas tuskó hagyásával többet termelünk							magas tuskó hagyásával többet termelünk						
	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al	m ³ -rel	%-al
30	0.7	—	—	0.007	1.0	0.021	3.0	0.7	—	—	0.007	1.0	0.021	3.0
40	1.2	0.013	1.1	0.025	2.1	0.050	4.1	1.3	0.013	1.0	0.025	1.9	0.050	3.8
50	2.0	0.039	2.0	0.059	3.0	0.098	4.9	2.4	0.039	1.6	0.059	2.5	0.098	4.1
60	2.9	0.085	2.9	0.113	3.9	0.170	5.9	3.8	0.085	2.2	0.113	3.0	0.170	4.5
70	4.3	0.154	3.6	0.192	4.5	0.269	6.3	5.5	0.154	2.8	0.192	3.5	0.269	4.9

tuskó hagyásával. Holdanként csak 150 m³ fatömeget véve fel s a fa árát 20 koronával számítva (150×0.04 vagy 150×0.05 =) 6—7.5 m³ fa és 1:0—150 korona pénz a holdankénti veszteség; s hány hold évi vágásunk van mindenfelé a hazában! Kára ez a birtokosnak, kára az országnak, mindenkinek.

Küszöböljük tehát ki az erdőgazdaságból a tuskóra vonatkozó elül említett elvet s gyökereztesük meg helyébe azt, hogy a fatörzs olyan mélyen vágandó le, a milyen mélyen csak lehet, tehát a föld színénél vagy a gyökerek fejenél.

A magas tuskón kívül aránytalanul sok fát pazarlunk el a fejszével való döntésnél a hajkora, vagy fűrészhasználatánál is akkor, ha a két oldalról végzett metszés nem esik egy magasságba, hanem egyik jóval fellette van a másiknak (30 cm.-es szintkülönbséget is

láttam már akárhányszor!) Így is elfecsérelhetjük ugyan-csak a legértékesebb fának 2—3%-át is. Itt tehát legyen elv a fűrész s ennél is az egy szintben levő két metszés.

Fehér fagyöngy (*Viscum album L.*)

Ez az örökzöld, igen ágas, gömbölyű kis cserje, mely február-márciusban virít, a különféle fák veszedelmes növényi élősködője, az év minden szakában él, mert az éltető anyagokat a gazdafa szolgáltatja neki nedveivel. Európa középső és déli részein, ott a hol a körte még megterem, mindenütt el van terjedve. Ha túlságos mértékben elszaporodik, nemcsak hátrányos az illető fára a melyből táplálékát nyeri, hanem végzetes is lehet arra. A fagyöngy a gazdafa megválasztásában nem válogatós,

TÁRCZA.

Téli mese.

Irta: Dánielné Lengyel Laura.

Volt egyszer egy kis leány, a ki nagyon fázott. Ezen pedig nem kell csodálkozni, Piroska, mert a kis leánynak oka és joga volt reá, hogy fázzek; nagyon hideg februári nap volt és már két nap óta nem égett tűz a szobájában.

Hogy miért nem ment a leány rokonaihoz vagy barátaihoz melegedni? Azért, Piroska, mert nem voltak neki sem rokonai, sem barátai. A szerencsétlenségben hihetetlen mértékben meglazulnak a vérbeli és szívbeli kötelékek.

Annak a fázós fiatal leánynak nem volt a világon senkije, csak egy testvére. Egy testvérbátyja, a ki félbehagyta pályáját, lemondott jövőjéről, fiatal álmairól, büszke terveiről, lett belőle dolgozó napszámos nappal, betegápoló éjszaka és gazdasszony reggel.

Ne sajnáld azt a fiatal urat, Piroska. Igazi szeretetből áldozta fel magát és még ma sem bánta meg tettét. Különbö a napszámos szót nem kell betű szerint venni, ez csak amolyan költői, vagyis novellai túlzás tö-

lem. A fiatal ember nem hordott követ, csak másolt ügyvédi irodákban, fordítgatott újságoknak és számolt a statisztikai hivatalban. A mellett, ha hazajött, virrasztgatott huga mellett, reggel elkészítette a reggelit és odaadta a viczeházmesternének az ebédre való pénzt, mivel a testvére hónapokig nem birt fölkelni az ágyból.

Az ám, mert a fázós kis leány nem volt amolyan regénybeli hőslélekű alak, ki a sors csapásait megvető daczczal tűri. Dehoggy; nem tudott az tűrni, Piroska, semmit, de semmit. Gazdag, elkényeztetett, szeszélyes leány volt, ki szentül hitte, hogy a világegyetem, kisebb és nagyobb fajtájú naprendszeirevel együtt ő érte, csupán ő érte teremődött. És az megint csak természetes, hogy a világegyetem tisztán arra való, hogy ő szórakozzék, mulasson, tánczoljon, koresolyázzon, ennél fogva mikor az első dobütést meghallotta, mely csúnya hang azt jelentette, hogy ebben a fényes lakásban immár semmi sem az övé, hogy elveszzenek tőle mindent, szép ruhát, ékszer, koresolyát, tánczó gavalért, szerető barátnőt, szerelmes vőlegényt, akkor összefutott előtte a világ és ájultan esett a szép, fekete zongora mellé. Nem volt, a ki fölemelje, a dobszó elriasztott mindenkit, szerető barátnőt, hűséges rokont, szerelmes vőlegényt és ezer szerencse, hogy a bátyja aznap meg-

mert előfordul az úgy a lomb-, mint a tűlevelű fákön; leggyakoribb azonban a körte- és almafán, a jegenyefenyőn, a vörös berkenyén, a nyír- és a fűzfákön, a fekete és a jegenye nyárfán, valamint a hársfán; ritkábban található az égerfán, a galagonyán, a kőrísen, a szilfán, a gyertyánon, a szilva- és a cseresznyefán, a diófán és a juharokon; még ritkábban fordul elő a rezgő nyárfán, az ákáczon, tölgyön és a gesztenyén s legritkábban a vörös-, fekete- és az erdei fenyőn, valamint a tiszafán; néha állítólag még a szőlőt is megtámadja.

A fagyöngy elszaporodását leginkább a rigók közvetítik, melyek a fagyöngynek ragadós magját vagy csőrükben továbbítják, vagy pedig ürülékükkel kerül az más fára a hol azután a még csiraképes mag vékony nyulványt ereszt, a mely az ág héját átfurja s behatol egészen a fa testéig, a melybe azonban már nem tud befurakodni.

Daczára annak, hogy a fagyöngy a fákra, de különösen a gyümölcsfákra nézve igen ártalmas, irtására mégis kevés gondot fordítanak, úgy, hogy egyes helyeken valóságos fagyöngytelepeket találunk, csúnyán megviselt és egészen a pusztulásig kiszipolyozott gyümölcsfákön.

Ez elősködőnek az irtása, ha már nagyon el van hatalmasodva, a megtámadott fák kivágásával lehet csak sikeres, hogy ékként a még meg nem támadottak megvédeszenek; nem lehetetlen azonban kisebb mérvű előfordulás, zsengebb fagyöngyök esetén — és pedig éppen télen — a megtámadott fa megtartásával is küzdeni a parazita ellen, melynek hogyóiból tudvalevőleg értékes enyv (lépet) is lehet főzés útján nyerni.

Sokan éppen csak enyvnyerés czéljából irtják a fagyöngyöt, de legtöbbnyire úgy, hogy a fagyöngyöt egyszerűen levágják, vagy letörik, holott a szakszerű irtás abban áll, hogy nem le-, hanem ki-vágjuk azt onnan, a hol gyökerezik, vagy levágjuk — ha indokoltnak látszik — a gazdafa azon ágával együtt, mely ez elősködőt élteti.

A pusztá levágása vagy leszakítása, letörése a fagyöngynek rendszerint nem akasztja meg annak további életét, mert gyökerei a gazdafában bennmaradnak sokszor 1 centiméternyi mélyen is és további vegetációt tesznek lehetővé. Ha tehát különösen gyümölcsfán egy a fagyöngytől megtámadott vastagabb ágat sajnálunk levágni, úgy az irtókéssel oly mélyen kell kivágni a fagyöngyöt, hogy gyökerei is kikerüljenek a fából. Az így ejtett sebet, ha karbolineummal bekenjük, rendszerint begyógyul.

A fagyöngy egyébiránt igen lassan növekszik s évenként csak egy szártagot s azon két levelet hoz létre.

(—h.)

Az erdő karácsony-ipara.

A mi a mi karácsonyainknak a fenyőfa, ugyanaz tudvalevőleg az angol karácsonyoknak az igénytelen fagyöngy, melynek a mennyezetről lecsüngő zöldje alatt szabad a csók ilyenkor. Fagyöngy nélkül kietlen, szomorú a képe az angol karácsonynak. Ha a nagy ünnep közeledik, napokon át ezernyi ember ostromolja minden angol városban a vásárosokat fagyöngyért, ép úgy, mint nálunk a viruló zöld fenyőkért, gazdag és szegény, min-

érkezett, különben talán kórházba viszik a leányt, oda, hol tavaly a beteg szolgálóleányuk feküdt.

Igy azonban kocsira tette a testvérbátyja és elvitte magával egy egyszobás kis lakásba, ki a Ferencvárosba. És aztán dolgozott éjjel-nappal emberfölötti módon, de eleget keresni nem tudott. Sok kellett házbérre, orvosra, gyógyszerre. Egy szép napon, mikor a leány fölkel már az ágyból, szabad volt a szobában járkálnia, nem volt egy darab fa, egy szikra szén sem a lakásban. És nem volt másnap sem. És erről a harmadik napról szól az én mesém, Piroska.

A leány ott ült egy nádszéken és dideregve húzta össze magán a prémes bundát. Ez a bunda valaha régen az édes anyjáié volt, színházba járt benne. Kopott is volt, gyűrött is volt már, de egy kis meleget még adott, mert finom posztó lehetett valaha. A leány ott ült széken és összehúzta magát, azt hitte, akkor kevésbé fázik. Elrejtette a kezét, néha-néha az arcát is, ilyenkor sírt. De aztán eszébe jutott, mit ígért bátyjának, hogy nem izgatja magát. Letörülte könnyeit és csöndesen bámult maga elé.

A multra gondolt, Piroska, a verőfényes, szép, boldog multra. Szomorú dolog az, mikor egy 19 éves leány a multról beszél. És mégis úgy volt. A szép, boldog idők jártak eszében, mikor süttött a napfény, verőfény-

ben ragyogott minden, mikor vőlegényével sétált a fényes utcákon, mikor rokonai dédelgették, barátnői simogatták. Most sehoh semmi és ez a hidegség... el kell pusztulni bele...

Édes kis Piroska, ne szégyeld, ha sajnálkozol is azon a kis leányon. Irtózatos dolog az, ha az ember az otthonában fázik és lehelletével melengeti fagyos kezét. Ennél csak egy irtózatosabb dolog van, az éhség, de ez már utálatos s erről ne is beszéljünk soha.

És gondold meg, Piroska, hogy annak a leánynak szobájában hajdan, csak úgy, mint a tiedben most, ott állt a hőmérő, a mely pontosan méri, mutatja az egészséges meleget, hogy ez a leány csakugyan szeszélyes, parancsoló, követelő volt, mint általában a gazdag, elkenyveztetett gyermekek.

És most már nem is siratja a multat. Vége a lelki érzékenységnek. A testi fájdalom sajtolja a szemébe a könnyeket, meg a hideg és az éhség. Föláll, maga sem tudja, mit tesz, talán csak ösztönszerűleg keres valamit és kihúzza az asztalfiókját, tele, színes-színültig tele van régi levelekkel.

Ni, hát ezek megmaradtak? A leány kezébe veszi és nézegeti a súlyos csomagokat. A rokonok, a kedves barátnők irták, van itt egy külön csomag, fölveszi. Ezek az ő levelei, miket szerelmes vőlegényétől kapott visz-

denki erszényéhez mérten látja el magát karácsonyra a ragadós, fehér bogyójú fagyönggyel. És sajátságos, hogy mindamellott, hogy a fagyöngynek oly hagyományos szerepe van az angol karácsonyoknál, Anglia maga nem fordít gondot annak termelésére, hanem külföldről hozatja töméntelen mennyiségben.

Különösen a francia Bretagne és Normandia pórjai tesznek szép nyereségre szert abból, hogy fagyöngyöt szállítanak a csatornán át Angliába, a mely országnak roppant szükséglete ebben a cikkben arra serkenti e vidékek lakóit, hogy a fagyöngy-gazdálkodást nagy méretekben üzzék. Ehhez képest minden karácsony alkalmával sok ezer mázsa fagyöngyöt szednek össze az alma-, nyár- és más fákról s egész gőzhajó-rakományokban szállítják ezt az angol kikötőkbe. Ennek a kiviteli üzletnek St. Malo, Grenville, Havre és Dieppe a fő góczai Franciaországban s különösen St. Malo minden karácsony idején három-négyszáz mázsa fagyönggyel szerepel ebben a forgalomban.

Már december közepétől kezdve Franciaország egyik északi parti vidékén, a belga határtól St. Malóig, mindenki talpon áll, hogy a roppant nagy szükségletnek eleget tehesen. Ládákkal, kosarakkal megrakott vasútvonatokon indítják az angol karácsonyok oly kedvelt díszét a rá váró hajók felé, s egy egész hétig minden más forgalom szünetel, oly rendkívüli méreteket öltenek a fagyöngy-szállítványok. Még a legkisebb kikötőkben is ezekből áll majdnem kizárólag az áruforgalom. Természetesen ebben is, mint minden más gazdasági ágban, bő termés váltakozik sovány évekkel s így a kockázat nem egész jelentéktelen.

De a nagy bőségnek is megvannak a maga hátrányos oldalai, mert volt eset, hogy az elárasztott piac annyira leszoritotta az árakat, hogy a bevétel még a fuvarozás költségeit sem fedezhette. Most már a vasúti és hajózási társaságok nem is vesznek fel árút, mielőtt a szállítási költségek fejében biztosítékot nem kapnak. Másrészt pedig a termelők és közvetítők számának megszorodásával a nyereség is csekélyebb lett s ez sok spekulánst elriasztott a versenytől.

Tekintve már most, hogy magában Franciaországban is nagy kelete van a fagyöngynek, habár nem is abban az értelemben, mint Angliában, mivel a francia termést túlnyomólag Anglia és Skócia veszi fel, sokszor megtörténik, hogy magában Párisban fagyöngy-szükség áll be ép akkor, mikor cziránt a kereslet legnagyobb. A helyzetet súlyosbitja, hogy Franciaországban nem karácsonykor szokták fagyönggyel díszíteni a lakást, mint Angliában, hanem újévkor, a mikor virágokat küldözgetnek egymásnak, s a mikor a fagyöngy inkább a szerencsének szimboluma. Ilyenkor bizony a bretagnei és normandiai pórok búsan nézik a téli pompájuktól megfosztott, lekopasztott almafákat s Páris népének máshol kell fagyöngy után néznie.

Szerencsére van egy csendes kis vidék, nem messze a zajos Páristól, festői domb lábánál, Ceuzy, a melyet az év más szakában a párisi alig méltat figyelmére, a mely azonban ilyenkor nagy fontosságra emelkedik szemében. Itt ugyanis a falut körülvevő domboldal jegenyénar sorai bőven termik a fagyöngyöt. Igaz, hogy a fák magasak s rajtuk a fehér bogyójú élősdit nem oly könnyen közelítheti meg, mint az északi Franciaország alma-

sz. Összerázkodik és leejti a csomagot, a levelek szét hullnak és a leány elfordítja fejét, nem akarja látni a saját kezeirását, irtózik tőle.

Aztán hirtelen eszébe jut valami. Gyufát vesz elő és meggyújtja a leveleket. Egy nagy csomót egyszerre dob a kályhába és föléje tartja didergő kezét; milyen jól esik ez a meleg, mosolyog. Néha a tűzszikrából kikicsillan egy-egy szó: «örökös szeretet», «meleg érdeklődés». Majd egész mondatok: «azon forró szeretet, melyet drága kis hugunk iránt érzünk», «örökös harag, ha el nem jössz karácsonyra», «fogadd igaz barátságom jeléül ezt a csekélységet», «téged tudnálak valaha elfeledni?» Majd nagyot lobban a tűz, most dobta bele a völegénytől visszakapott leveleket. Elfordítja fejét, ne, ebből ne lásson semmit és mégis, mikor visszafordul, szemébe csillog a hamvadó papírról: «a mi szerelmünk», «síríg tied»....

Lassan fölébe hajlik a tűznek, a kedves rokonok, a jó barátok, a szerelmes völegény levelei mégis hasznosak voltak, már nem didereg annyira. Körülnéz, akad még itt több levél is. Eltölti az időt a langyossá lett kályha mellett, míg bátyja hazajön, újra nagy csomót dob bele a tűzbe és a nagy csomagból lassan kiválik egy gyűrött, rongyos, tintapecesétes, idomtalan koperta.

Hogy került ide a lompos, piszkos jószág a sok ele-

gáns úriember levele közé. A leány megforgatja, nem ismeri az írást, majd lassan húzza ki belőle a nagy árkus durva papírra írt levelet, csúf, otromba, pecsétetes betűk fekszenek előtte. Nézi, nézi és egyszerre eszébe jut minden.

Az édes apja papirkosarában talált egyszer egy ilyen írást, egy szegény munkásasszony könyörgött benne segítségért, az ura beteg, ő meg öt gyermekével együtt éhezik és fázik, küldjön neki a nagy úr valamit, mert elpusztulnak.

A nagyságos úr jószívű ember volt, de annyit zaklatták igazi és álszegények, rossz napja volt épen, sok bosszúsága, így hát beledobta a kérő levelet a papirkosárba.

És a leány mintegy vizióban látja magát, a mint dudolászva bemegy apja irodájába és nem talál ott senkit. A szomszéd szobába is bekukucskál, senki... Nagyon jó kedve van, hát gyors valczerlépésekben vagy háromszor keresztülfutja a komoly, nagy irodát, aztán fáradtan dől a nagy karosszékbe és tekintete véletlenül a papirkosára esik.

Fölveszi a nagy ákombakomos levelet és olvasni kezdi, előbb dúdol is az olvasás mellett, majd lassan elkomolyodik az arca, mintha most hallaná először a csúnya, szomorú szavakat: «éhezés, fázás, hideg tél», mintha

fáin, melyek az angol piac ellátására szolgálnak közel-ségüknél fogva, de azért ez a körülmény sem rettentí vissza a fagyöngy-szedőt, a ki hamar kitanulta a módját, hogyan küszszon fel a 60—70 láb magas jegenyék csücsáig.

Lábukra erősített különös alakú kampókkal (griffes) kapaszkodnak bele a fa derekába, s így biztosítva magukat a leesés ellen, mókusszerű ügyességgel másznak mind feljebb, ágról-ágra. Persze ez a produkezió is sok ügyességet kíván, s igen sokan megadják az árát, a kik megfelelő gyakorlat nélkül vállalkoznak rá. De ha valaki némi jártasságra tett szert a mászás e módjában, meglepő, milyen fürgén és gyorsan végzi munkáját. Pár perc alatt éles kése alatt lehull a fa ékessége s egész halomra gyűl fel a fa tövében.

Érdekes, hogy Normandiában, Bretagneban, a hol rengeteg almabort termelnek, sokszor a fagyöngy-termés jövedelmezőbb az almatermelésnél. Ez a körülmény bír rá sok gazdát, hogy egészen a fagyöngy-üzletre adja magát, bár tudja, hogy az almatermés elégtelenségének főoka éppen a fagyöngy s az alma több volna, ha a fákat megtisztítanák s mentesítenék ettől az ártalmas élősdtől, mely a fának pusztulását okozza s életerejét megőrli. A kormány, hogy mindkét érdekléssel számoljon, bizonyos departementokban felváltva elrendeli minden három évben a fagyöngy kiirtását.

Míg Franciaországban a fagyöngy oly bőségben nő, hogy zöld lombjával sokszor télen át is egészen elborítja a fát, addig sok más helyen egyenesen kísérletet tettek a fagyöngy beoltásával és mesterséges tenyésztésével. Nem is csoda, mert bár a fagyöngy árai is meglehetősen

ingadoznak, komoly krízis azonban alig fenyegeti a termelőt. minthogy a földművelési kormányának gondja van rá, hogy a túltermelést megakadályozza s a versenyt kellő határok közé szorítsa.

Kiszámították, hogy Normandia és Bretagne szegény lakossága átlag 300.000 frankot keres évenként e czikken, a mi mindenesetre szép összeg, ha figyelembe vesszük, hogy az üzlet semmi befektetést nem kíván. Persze ennek az összegnek jó részét az angol közvetítő teszi zsebre.

Ha a fagyöngy évadja eljön, Észak-Franciaország gazdálkodóinak nagy része foglalkozik azzal, hogy csengő pénzzé váltsa a természet ez ingyen adományát. Az országúton mindenfelé megrakott társzekerek, taligák és egyéb alkalmatosságok segítenek a kikötőkben készen váró hajókra szállítani az értékes és keresett árut. Ha a hely távolabb esik a tengertől, akkor vonatokra bízzák a rakomány fuvarozását. A tengeren való szállításhoz azonban gondos csomagolás szükséges s az exportöröknek és kereskedőknek sok gondjába kerül megőrizni a csatornán át való szállítás közben a fagyöngy fehér bogyoit, mert a bogyók sűrűségétől függ a czikk értéke is.

Az árak mindamellett nagyon különbözők. Átlagos években mázsánként két-tíz frank tekinthető közepes árnak. De az angol piacon, ha nagy a kereslet, egy mázsa fagyöngy több mint 20 shilling (24 korona) árt is elér, habár voltak már túlbő évek, mikor mázsáját egy-két shillingen is nehezen lehetett eladni.

Bizonyos, hogy a fagyöngy egyre fokozódó kereslete Párisban és más francia városokban, szintén jó hatás-

csak most tudná meg, hogy az élet nem csupán dallamos, édes keringőkből áll.

Magával viszi a levelet, aztán belenyul fiókjába, a mennyi pénz van benne, azt mind elküldi. Csekélység az egész, tegnap kapta apróságokra az édes apjától azt a húsz forintot, de a szegény asszonynak kincs lehetett, mert már harmadnapra ott volt a köszönőlevél.

A köszönőlevél volt az a förtelmes irás, melyet a fázós leány kezében tartott. Tele ortografiai és egyéb hibával, mivel történetem idejében a kultuszminiszter még nem nyitotta meg az egyetem kapuit a hölgyek előtt. De vád őt ne érje, mert ha tette volna is, a szegény munkásasszony aligha veszi hasznát.

Mindamellett annak a leánynak szemeit mintha varázslat tartaná leszegezve, rátapadt a piszkos papírra és olvasta a következőket:

«Nagyságos, jó kisasszony!

Az én istenem áldja meg a jó kisasszonyt. Én szegény munkásasszony vagyok és nem is tudok egyebet írni. Csak annyit, hogy el akartam pusztítani magamat is, a gyermekeimet is, mert nem bírtam nézni a kínjokat. A kisasszony nem engedte, hogy testem, lelkem eltávozzék. Fizesse meg ezt a jó Isten, szivemből kívánom. Legyen olyan boldog élete, mint a milyen embernek még nem volt a földön. És ha

majd asszony lesz, szeresse az ura oly igazán, mint a hogy én szeretem a gyermekeimet, kiket a kisasszony jósága mentett meg a haláltól.»

A leány lassan olvasta végig a levelet, nehéz volt kibetűzni a rossz írást, meg a szeme is nagyon homályos volt a könnyektől. De azért mégis végigolvasta és akkor hamvadt el az utolsó szikra a hűséges rokonok, a jó barátok és a szerelmes vőlegény leveleiből. A leány keblére rejtette ezt a csúf, piszkos papírt és többé nem fázott. Kigyúlt az arcza, valami eddig ismeretlen boldogság fogta el a szívet. A szemei telve voltak könnyel, de az ajka mosolygott és kétszer is megtapogatta a keblén azt a levelet, vajjon megvan-e még? És valahányszor ott érezte, újra átfutott rajta az a jóságos meleg. Nem fázott többé, nem volt semmi baja...

És mikor bátyja örömtelten berontott a szobába nagy csomag süteménnyel, — pénzt hoztam, rendeltem már fát, szenet is, rögtön hozzák, add ide a kezéd, hadd dörzsöljem, nagyon fáztál?... — akkor a leány mosolyogva taszította el magától:

— Eredj, te bolond, mire való most szén, meg fa? Hiszen meleg van itt. Édes, kedves, bizalmas meleg. Hát nem érzed?

sal van az üzlet föllendítésére, de másfelől arra kényszeríti az angol fogyasztót, hogy más beszerzési piaczk után nézzen, miután Franciaország rövid idő múlva nem lesz képes fedezni a szükségletet. V. S.

Vadkanbúgáskor.

Irtá: Gy. Gy.

Szarvasbögés szakában kötetekre menő himnuszokat olvashatunk a világszerte dicsőített agancsosokról; viszont ha a szimpla agyaras görgetése bekövetkezik, még a vadkanvadászatok lelkesebb híve is e nevezetes esemény fölött hamarosan napirendre tér azzal a megnyugtató hivatott kijelentéssel, hogy a vadsertés húsa, a kan búgása szakában amúgy is élvezhetetlen, viaskodásuk kedvéért pedig alig érdemes barátságatlan hófuvatagos idők szakában a pagonyt róni. Ha csupán arra a temérdek balesetszámba is beillő vadászkalandra gondolunk, a miket ősidőktől fogva a krónika a vadkanvadászatok történetéből a kalydoni vadkantól Zrinyi agyarasáig, avagy a Báthoryak agyarczímeres pajzsának történetétől kezdve az utókor számára napjainkig megőrzött, bizonyos respektussal kell az agyaras ellenfél görgetésének érdekes szakáról, legalább időnként megemlékeznünk.

Bőséges makktérő esztendő szakában a vadkan már november havában görget; a szerelmeskedés és a nemi élet körül megvívott szerelmi harcok ideje aztán november végétől kezdve benyulik olykor még január havába is. Biz ez mindenképpen kényelmetlen, zord időszak, nemcsak a cserkésző vadászra, hanem a szeretkező vadkanra nézve is; csakhogy ezen, már a természet rendjénél fogva, nem változtathatunk.

Kedvező téli széljáratok esetén nem épen nehéz feladat a vadászorr szaglószervének segítségül vétele mellett is a görgető vadkanok közellétéről tudomást szereznünk. A ki bögés szakában szarvast zsigerelt, avagy legalább is a zsigerelek közelében állott, az soha el nem felejté azt az átható bűzt, a melyet a szarvasbika bögésszakának delelőjén maga körül áraszt. Nos, ez a penetráns szag vajmi enyhe illat ahhoz az átható bűzhöz képest, a melyet a görgető vadkan nemi életének ebben a szakában, aránylag messze körre terjedőleg, maga körül áraszt. Az erdők sűrűi ilyenkor ott, a hol az agyaras napokon át bűg, szag tekintetében az olyan sertésöl bűzére emlékeztetnek bennünket, a mely ölben állandóan tanyázik a sertés, ámde alját, mindannak daczára, soha ki nem takarítják.

Az átható szag s a sertésnyomok mellett egyéb jelek is kétségtelenül elárulják előttünk azt, hogy a sörtevad világában immár javában folyik a görgetés. A nyaranta remete életet folytató hatalmas agyaras, az egyedülletet immár el-elunja s kóborló utáiban lépten-nyomon az atyafiságos kondák csapáit kezdi keresztezni. A kondák közelében aztán meg-megáll, csattogtatja hatalmas agyarfegyverzetét, ormánya körül habzik a tajték. Ebbeli izgalmi közepette még az édes makkról, sőt a télire

elföldelt zamatos burgonyatermés felturkálgatásáról is meg-megfeledeznek; hiszen teljesen elhatalmasodott benne most már a vágy és az ösztön ereje. Ormányát magasra tartja, orrikai tágulnak, s hatalmas szuszogások közt tovaront, folyton a konda nyomában pöfékelve. Mig máskor nagy óvatossággal és elővigyázattal halad a tisztáson, sőt a szokott csapáson végig, úgy most a legcesekélyebb ágreccsenés is gyanút, bizalmatlanságot kelt benne. Néha perczeken, sőt negyedórán át is meg-megáll, hogy legfeljebb egy-egy fiatalabb vetélytársát bocsássa vezető testörként maga elé, hiszen vastag, ámde drága bőrét biztonságba szereti helyezni. Persze búgás szakában mindezen elővigyázatosságainak hamarosan vége szakad. A még csak imént is testörül szolgáló ifjabb társ nyomtalanul eltűnik a közelből, a földet rengető hatalmas öreg vadkan pedig izgatottan egymaga tör most már előre. Búgás szakában a fölpezsgő vér erejétől még tán a komor élemedettebb agyaras is meg-ifjodik ilyenkor. Eddigi biztonságával többé egyáltalán nem törődik akkor, a midőn arról van szó, hogy a nyomába akadó konda sorából úgy vetély-, mint vágytársat szemeljen ki magának.

Holdfényes késő őszi éjek hidegében még a legtapasztaltabb nimród is el-elálmélkodik az előtörő szerelmes öreg vadkan megdöbbenő elvakultsága fölött. Mig máskor óvatos elővigyázattal törtet főcsapáin végig s szemelláthatóan kerülgeti a hold fényásvjai által megvilágított pontokat, addig most úgyszólván a fényözön közepe körül tör elő; környezetével többé mit se törődik, úgyszólván a fegyver csövöbe rohan. Persze a vadász izgalmasabbnak találja a küzdelem bevarását, s így legalább egyelőre türtözteti vadászhevét.

Az ólálkodó halálveszedelemmel többé mit se törődő vadkan, kábitó szagával maga körül, egyenesen a konda közé ront most, s agyaraival viczorítva, dühösen tapasztalja, hogy az udvarlásban valamelyik nem kevésbé kapitális agyarszertű ellenfél és fölgerjedt vetélytárs már megelőzte.

A szerelmesek enyelgése a kiválasztott objektummal szemben sörtevadszerűen nyers, nagyon is durva. Rendszerint egy-két korántsem gyöngéd oldalba bök-dösés, a melytől a bordák csak úgy recsegnek; néhány éppen nem finom ormánydörgölgetés, az agyarral aczélezott vadkanfej durva, esetlen csattogása az érdeskemény sörtékkal fedett vastag bőr dörzsölgetése, a még durvább rőfögések egyhangú szakadatlan hangnemei azok, a mikből a vadkanszeretkezés kezdetleges volta kitelik. A választott és kitüntetett objektum azért ezzel is beéri, sőt láthatóan jóleső érzéssel türi az udvarlást; legfeljebb, ha mélyen fekvő apró szemecskéi villognak a szokottnál valamivel nagyobb élénkséggel. Közben az apró szemek egy-egy félig lehunyó pislogása, mintha arról tenne tanubizonyosságot, hogy a vastagbőrűek pán-czélja sem éppen olyan vastag.

Az ilyen jelenet most már sehogy sines inyére a közbetörő másik agyarasnak, a kit egyébként óvatosan nyomon követ a vadász, egész a küzdőtér közvetlen közeléig.

Csatabögést, olyashoz hasonlót legalább, a minőt a koronás agancsnál észlelünk, egyáltalán nem fogunk itt hallani. A feldühödött agyaras néma dühvel ront adáz ellenfelére; ám aztán támadásának hevességét, máskor lomha mozdulatainak szokatlan gyorsasága jellemzi. A nehézkes testű, renyhe sörtevadat mintha most teljesen kicserélték volna. A páros viaskodás biztos és mégis villámgyors mozdulatai, egy-egy olimpiai küzdőfélnek is dicséretére válnának. A jól kiszámított agyardőfések legtöbbje védtelen, vékony lágyékrészeknek szól, hogy így a harc képtelenség mielőbb bekövetkezzék. Persze egyenrangú, egyerejű, kitapasztalt erőteljes vetélytársak vajmi ravasz ellenfelekként viaskodnak itt egymással. Megesik akárhányszor, hogy a lágyéknak irányzott támadást mind a kettő elhárítja, sőt a kemény agyar, a mely még a puszkagolyónak is ellentáll, a még keményebb bordák vagy lapoczkákat fedő vastag sörte-takarón lesiklik, megtörik, s így a küzdelem, a vadász élvezetére, végét-hosszát venni alig akarja.

A végén mégis csak az marad a vesztes, a melyik hamarabb kifárad. Az egyetlen pillanatra fedetlenül maradt lágyékrészek a támadó agyarfegyver élének így tüstént ki is vannak szolgáltatva. Rendszerint az erői teljében levő hároméves kan az, a mely hamarabb marad a győztes. Ennél az agyarak meredeken álló alkata sokkalta inkább kedvez is a támadás esélyének, mint a háromévesnél idősebb kanok fokozatosan visszafelé hajló s így kevesebb veszedelmet okozó tompuló agyara. Három éven túl a folytonos használatban levő agyarak éle fokozatosan kopik s így ezzel szemben hamarabb is nyert játéka van az erői teljéig duzzadó s így a faji tovaplántálásra inkább hivatott hároméves kapitális agyarasnak.

A bölcs természet maga gondoskodik az agyarasok világában is arról, hogy az életképes nemzedék maradjon a győztes s így a faji visszafejlődésnek a vadkanok világában is eleje vétessek.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

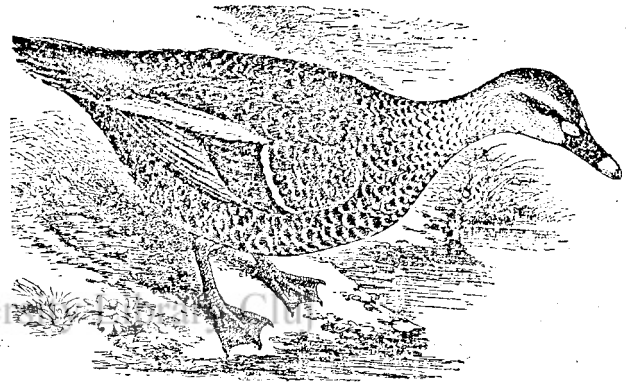
A tarkacsőrű kacsza. A képen látható vadkacsára emlékeztető kacsafajta, melyet Németországban mind szélesebb körben kezdenek tenyészteni, nevét a gácsér háromszinű csőrétől nyerte. Csőrének alapja fekete, de a hegye jó darabon sárga és a csőre tövén két nagy vörös folt látható. Tollazata szürkésbarna, sötétebbel váltakozva, fejbúbja le a gerinczig és szemén keresztül egy vonalban egészen sötétbarna, feje többi része vörösbarna; szárnyában fehér toll is van és azon egészen zöldes fény vehető észre; szeme is barna, lába pedig narancssárga. Nagysága olyan, mint a közönséges kacsáé. A tojónak csőrén a vörös foltok nincsenek meg, a sárga szín is halványabb rajta, tollazata sem oly élénk, mint a gácséré.

Daczára meleg hazájának, a tarkacsőrű kacsza igen könnyen honosul. Természetesen a vad példányoknak

szárnyait meg kell vágni, hogy az elrepülésben megátoljuk. Ez a fajta tenyésztésre igen alkalmas; tojóhelyül a tópartján részükre felállított házikót használja; 8—9 tojás után fészekre esik, de szokás tojásait a házi kacsával is kikölneni, bár ő maga is egészen megbízható.

Takarmányul a tenyész-kacsáknak bármily magféle, zöldség- és húshulladék szolgálhat.

Zöldet találnak a tavon is eleget, sőt rovarféléket is, lehet azonban nyáron a zöldségféléket összevagdalt salátával vagy labodával is pótolni. Szigorú télen, mikor a víz is befagy, a kacsákat védett helyiségbe kell helyezni, hol vastag szalmaalommal látandók el; de a hogy gyengül az idő, azonnal kibocsátandók. A keltezéshez készített házikók deszkából lehetnek, akár egy, akár több pár számára; utóbbi esetben azok egymástól elrekesztendők és mindenik fészek külön bejáróval látandó el. Nemcsak az elrepülés, de az elszaladás ellen

A tarkacsőrű kacsza.

is kell ezt a kacsát védelmezni s azért jó, ha egy darab fütáblát és néhány bokrot hozzacsatolva, a tavat 1 m. magas kerítéssel körülvesszük, a miáltal egyszersmint az állatok is meg vannak védve esetleges zavartól, a mit a kutya vagy más állat okozhat nekik.

Abban az esetben, ha a kacsza maga kelti ki tojásait, a felnevelést is nyugodtan rá lehet bízni, s ez által sok fáradságtól kiméli meg magát az ember. A kicsikéknek is nagyon egészséges az ú. n. vizilencse, mely némely tavat egészen beborít.

Ezenkívül áztatott zsemlye, apróra vágott csalánval vagy salátával adandó nekik, mely keverékhez egy hét múlva árpa vagy kukoriczadara keverendő. Négy hetes korukban az öregeknek nyújtott takarmánnyal is megelégszenek.

Ha a növendékkacsza a 6—7 hetes kort elérte, itt az ideje, hogy a szárnymütétét véghez vigyük rajtok. A ki ezt el akarja kerülni, annak az egyik szárny tollait kell kivágni, a mit azonban rendesen vedlés után ismétetni kell, különben az ujonnan nőtt tollakkal jól el tudnak repülni. A mütét igen könnyen eszközölhető, de kell hozzá mégis érteni, nehogy az ú. n. könyökujjat is levágjuk, mely a szárnyat tulajdonképpen fenn tartja, mert ha ezt levágjuk, később a kacsza egyik szárnyát mindig maga után húzza, a mi tökéletesen

elékteleníti az állatot. De csak az egyik szárnyán szükséges csonkítás, mert ha mind a kettőt levágjuk, akkor idővel ehhez is hozzá szokik és ha nem is oly jól, de mégis tud repülni.

Előnyös, ha a műtétet hűvös időben végezzük, s azután a sebet egy kis gliczerinnel bekenjük; pár nap múlva nyoma sincs a műtétnek. *bl.*

Lovak téli gondozása. Semmi sem oly ártalmas lovaink egészségére, mint az átfázásból keletkező meghülés. Még a hőingadozásokhoz hozzászokott, edzett ló is könnyen meghül a szeszélyes tavaszi és őszi, de téli időben is, kivált ha munkában megizzadt testét éri az alacsony hófok, a hideg. De sokkal érzékenyebb ez iránt az olyan ló, a mely nagyobb hőbeli különbözetek és ingadozások elviseléséhez nincs hozzászoktatva, vagyis kevésbé edzett. Azért télviz idején jó pokróczok és takarók használatáról ne feledkezzünk meg.

Gondoljunk továbbá arra is, hogy lovaink és ökreink télen a síkos utakon jól meg tudjanak kapaszkodni, mert ha csúsznak, úgy csak erőiknek oknélküli túlfeszítésével tudnak dolgozni s így természetesen hamarabb kifáradnak, ki vannak téve az elcsúszásnak és az ebből keletkező különféle sérüléseknek is. Gondoskodjunk tehát arról, hogy állataink megfelelő, a kisiklást gátló, vagyis a talajba való kapaszkodást levetővé tevő patkolást kapjanak. Ezt elérhetjük olyan patkók felszegezésével, a melyekbe éles, vagy hegyes sarkok csavarhatók vagy jégszegek verhetők.

Vigyázzunk arra is, hogy hideg zablát ne adjunk a ló szájába, mert a hideg zabla úgy oda ragadhat betevéskor a ló nyálkahártyájára, hogy le is tépheti azt; gondos, állattjait szerető és elővigyázatos gazda nagy hidegben előbb valamilyen posztódarabbal megdörzsöli a zablát, hogy az kissé felmelegedjen s csak azután teszi azt a ló szájába.

Melyik bor palaczkálló? Abból a borból, melyet palaczkokra akarunk lehúzni, vegyünk egy félliteres üveggel, dugaszoljuk be jól, azután tegyük ki valamely helyre a szabad levegőre s hagyjuk itt öt-hat napig. Ha ezalatt sem színében, sem ízében nem változott, akkor bátran palaczkozható és bárhová szállítható lesz.

Hizlaljuk a baromfit. Ne vigyük soványan a piacra. Jó pénzt kapunk a feljavításért. Legegyszerűbb módja: a mustrálásra szánt pipikéket 14 napra szűk egyes-áristomba zárni, sötétes helyen tartani és tejbe vagy savóba kevert árpa- vagy kukoriczadarával etetni.

Sertésvész elleni védekezésről.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Talán egy betegség sincs az állatok között, mely oly közvetlenül érdekelné az erdészeket, mint a sertésvész, mely már évtizedeken keresztül szedi áldozatait és na-

gyon sokszor épen az utolsó perczben, hónapokon át folytatott gondos állattartás, hónapokon át takarmányra, eleségre kiadott nehezen összekuporgatott nagy összegek fenyegetnek a kárba veszéssel.

Nem egyszer történt, hogy valaki hónapokon át nagy gondal etette egy-két süldőjét, szívesen adta neki a ropogós kukoriczát, csak hogy karácsony táján megülhesse a nagy családi ünnepet, a disznótort, a mely körül sűrög-forog apraja-nagyja a családnak, mindenki segíteni akar, meghívják a szomszédokat, elmennek a harmadik határba a komák, jó barátok, mert a disznótort az családi ünnep. Ez az az alkalom, mikor a házigazda latolgatja, hogy megtérül-e szalonnán, zsiron és a füstölő-kamrába szánt huson a befektetett tőke és a vége az volt, hogy közvetlen a nagy nap előtt csak megsemmisülve látta egész fáradságát, megsemmisülve látta azt a tőkét, melyet disznójával egy jobb tőke nyereséje céljából feletetett.

Az ilyen csalódások, az e téren észlelt nagy veszteségek apasztották nagyon hazánk sertéstenyésztését, oda jutottunk, hogy ma már úgyszólván senki sem mer sertést hizlalni, mert az nagyon kockázatos dolog volt eddig, de nem lesz a jövőben.

A tudományos szakférjak is belátták ennek a kérdésnek nagy horderejét, rajta is voltak, de meg ma is fáradoznak minden lehető módszerrel elejét venni a sertésvésznek. Se szeri, se száma az e téren folytatott tudományos kutatásoknak és kísérleteknek, nem egy kongresszuson foglalkoztak a tudósok a kérdés megoldásával.

A legutóbbi hónapokban már hazánkban is lefolyt nagyarányú kísérletek, melyeket úgy az állatorvosi főiskola mint kezdeményező, valamint az állatorvosi kar nagy odaadással folytatott, egy jobb jövő hajnalderengését látjuk és ma már azon a ponton vagyunk, hogy majdnem teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy megtaláltuk a védekezés módját, a sertésvész ellen való oltással. Magam is sok kísérletet végeztem elég tetemes számú anyagon és igen jó eredményeket értem el. Ez bátorít fel arra, hogy e kérdéssel egyet-mást elmondjak.

Hogy a sertésvész ellen hathatósan tudjunk védekezni, szükséges, hogy a sertésvészt idejében felismerjük. Ezt többé-kevésbé hozzávetőleg már minden sertéstartó tudja, a mi azonban feltétlenül maga után vonja még azt, hogy minden esetben a törvény előírása szerint a legcsekélyebb betegséget is bejelentsük az illetékes kir. állatorvosnak és az I. fokú hatóságnak (a főszolgabíróknak, illetőleg városokban a polgármestereknek.)

A hivatalból (tehát a fél minden anyagi megterhelése nélkül) kiszálló kir. állatorvos lesz hivatva azután a kórt határozottan megállapítani, ő fogja a szükséges intézkedéseket elrendelni és sok tanácsal szolgálni, hogy a betegség tovább ne terjedjen. Tehát az e téren elkövetett mulasztás a felek részére kétféle súlyos büntetéssel jár. Ha azonnal be nem jelenti avagy elhallgatja a betegséget a fél, úgy a törvény előírása szerint büntetendő, másodsorban önmagát bünteti, ha a be-

jelentést késedelmesen eszközli avagy egyáltalán elhagyja, mert állatja elhull és így elvész a pénz.

Ilyenkor legtöbbször az a mentség, hogy nem ismerte fel a betegséget, azt hitte, hogy gyomorrontás, meghülés vagy a napam asszony szemet vetett rá, megígérte, megbabonázta. Ez a mentség nem használ, mert «a törvény nem tudása nem ment fel senkit annak következményeitől». Az 1888. évi VII. t.-cz. 23. §-a azt mondja: «A házi állatok birtokosai, pásztorok, gypmesterek, mézárások, vágatási biztosok és mindazok, kik házi állatok gondozásával vannak megbízva, kötelesek a birtokukban illetőleg a gondozásuk alatt álló állatoknak belső megbetegedését vagy elhullását a községeknek azonnal bejelenteni.» «Házi állatok birtokosait a bejelentéssel járó hivatalos vizsgálat költségei nem terhelik.»

Gyakorlati tapasztalatból tudom, mert 7 évig nagy erdőkkel övezett vidéken szolgáltam, hogy éppen az erdészek vannak legjobban kitéve annak, hogy sertéseik vérszszel fertőződjenek.

A cigányok ugyanis, ha valahol vést szimatolnak ki, éjnek idején kiássák a hullákat, az erdőbe czipelik és ott fogyasztják el. Az így elcipelt hullákkal fertőzik mindazt a helyet, a melyet a hulla avagy váladéka érintett. A nyomok eltüntetésére a nem használható részeket folyókba, csermelyekbe, patakokba dobják és fertőzik annak vizét. Már most, ha az erdő kiereszti disznait, azok vagy a fertőzött erdőrészen turják a véres talajt, avagy a sertések isznak a csermelyből és megkapják a vést, az erdő azt se tudja, honnan az égből kapták állatai a betegséget, mert hisz hétszámra embert se látott. Még az se kell, hogy kiereszsze sertéseit. Elég, ha ő végig portyázza az erdőt, egy ilyen fertőzött földdarabon megy, a mely még ha hozzá nedves, odatapad a csizmájához és mikor haza megy, bemegy az ólba, hogy megetesse sertéseit, ő maga fertőzi be ily uton. Tehát már saját érdeke szempontjából is kötelessége az erdőörnek ügyelni arra, hogy állati hulla ne kerüljön az erdőbe és ott cigányok ne üthessenek tanyát, mert sok egyéb káron kívül még ily alakban is nagyon nagy kárt okozhatnak. De nemcsak sertéseit teszi ki a veszélynek, ha nincs körültekintéssel, hanem saját szárnyasait is, esetleg házinyul-tenyészetét, mert ez mind fogékony a betegséggel szemben.

Mint említettem, ma már védekezhetünk a betegséggel szemben serum-oltással, mely serumot a m. kir. állatorvosi főiskola járványtani laboratoriuma állít elő (egy oltás anyaga 1 kor.) és azt bármelyik állatorvos végezheti. Ha az oltást időben, vagyis azonnal a betegség fellépése esetén alkalmazzuk, úgy a betegek meggyógyulnak, az egészségesek pedig a bajt meg nem kapják.

Alkalmilag még visszatérek e betegség ismertetésére.

Különfélék.

Kinevezések. Vasvármegye közigazgatási erdészeti bizottsága, a járási erdőörök helyzetén segitendő, a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr jóváhagyásával az erdészeti altiszti személyzet-szervezetét módosította és kinevezte:

1. I. osztályú főerdőörre évi 1200 korona fizetéssel Főbert Vinceze szentgotthárdi járási erdőört.

2. II. osztályú főerdőörökké évi 1100 korona fizetéssel Nardai József sémi és Lenkei József nyögéri járási erdőöröket.

3. I. osztályú erdőörökké évi 1000 korona fizetéssel Tóth János körmendi, Fortek Ferencz soli és Major József vasvári erdőöröket.

4. II. osztályú erdőörökké évi 900 korona fizetéssel Gombás József felsőöri és Láng Pál németujvári járási erdőöröket.

5. III. osztályú erdőörökké évi 800 korona fizetéssel Ávár István doroszlói és Molnár Rezső borostyánkői járási erdőöröket.

Az utolsó «szabadság fája» Franciaországban.

Versailles tőszomszédságában fekszik a kis Bougival község; határában van egy régi fa, a mely Franciaországban immár egyedül dicsekedhetik a «szabadság fája» elnevezéssel, a mely tudvalevőleg a francia forradalomra emlékeztet. A Bourbonok ugyanis Napoleon bukása után mindent megsemmisítettek, a mi a forradalomra emlékeztetett s a «szabadság fát» kiásták és elégették. Ez az egy fa azonban csodálatosképen elkerülte pusztulását. Egy évszázadnál többet élt ez a fa, de a vihar az utóbbi időben annyira megtépte, hogy inogni kezdett és ezért kénytelenek voltak a fát kiásni és eltávolítani. A község lakosai nagy megindulással nézték az öreg fa kiásását, a melyet még 1793-ban ültetett Robespierre.

Faoszlopok konzerválására az Electric Railway Journal című amerikai lap a következő eljárást ajánlja: Az oszlop földbe jövő részét portland-cement és homok keverékével ágyazzuk be a föld alatt mintegy 35 cm. mélységig. Az oszlop felső részére egy védősapka alkalmazandó, melynek legfontosabb része egy hydroasbestnek nevezett anyag. Közvetlenül a fára 5 cm. vastag réteg jön oltott mész, konyhasó, rézsulfát és homok keverékből, e fölé teendő az említett hydroasbest, mely asbest és aszfalt keveréke, majd az egész egy vasbetétes beton-sapkával takarandó be.

A foszthalék jövője. Washingtoni követségünk most arról értesítette az Országos Iparegyesületet, hogy a kukoriczában minden eddiginél jobb nyersanyagot találtak, a melyből kevesebb költséggel jobb papirost lehet gyártani, mint a fából. A kukorica-szalma mindenféle papir gyártására alkalmas, sőt olajpapirot és vizállókartont is lehet belőle készíteni. A követség felhívja az

Országos Iparegyesület figyelmét erre a fölfedezésre, mert ha a papirgyártásnak ez az újabb módja beválik, a magyar kukoricaföld a legszebb reményekkel kecsegteti a magyar papiripart. Ebből jelenleg tömörkedet hoznak be külföldről és a mi a fő, nagyon sok fát pusztítanak el papirgyártás czéljára. A fosztalék tehát új jövedelmi forrássá válik, ha fölkaroljuk ilyetén kihasználását.

Háziszer sebre. Vesziünk egyforma súlyrészben finom faolajat, sózatlan vaját és sárga viaszot, mind a három anyagot lassú tűzön külön-külön megolvasztjuk. Ekkor összekeverjük és ha kihült, tégelybe rakjuk. Nyáron hűvös helyen tartandó és surlódás, vágás vagy zuzás okozta sebet nagyon hamar begyógyít. Persze csak akkor, ha ez kisebb és orvost miatta hivatni fölöslegesnek látszik.

Gazdasági szakkönyvek. A «Pátria» irodalmi vállalat és nyomdai részv.-társ. Budapest (IX., Üllői-út 25.) a napokban küldte szét a magyar gazdasági szakkönyvek 1910. évi jegyzékét, melyet az érdeklődőknek díjmentesen megküld.

Betegséget okozó fa. Egy angol fürésztelepen, a hol az Indiában honos atlasz, vagy selyemfának egy fajtáját az úgynevezett Chloroxylon Swietenia fát fűrészték, a munkások egy különleges bőrbetegséget kaptak. Sokáig nem tudták ennek a minduntalan fellépő betegségnek okát adni, míg végre vegyi vizsgálat után rájöttek, hogy ez a fa egy százalék olyan olajat tartalmaz, a melyben mérges anyag is van s hogy ennek az általános kedvelt és valóban szép fának a feldolgozása a vele foglalkozó munkások egészségét veszélyezteti.

Hosszú zergeszakáll. Királyunk birtokában állítólag egy 23.5 cm. hosszú, a trónörökös gyűjteményében pedig egy 23 cm. hosszú zergeszakáll van. Hogy ez a hosszú zergeszakáll nagy értéket képvisel, azt leginkább az bizonyíthatja, hogy a morvaországi Ostrauban egy kalaposüzlet kirakatában volt egyszer egy 22.5 cm. hosszú zergeszakáll kiállítva, a melynek árát a tulajdonos 1200 koronában állapította meg.

A fecske sebessége. Egy antwerpeni madárkedvelő maga akarta megállapítani a fecske repülésének a sebességét s e végből a háza eresze alatt fészkelő egyik fecskét megfogta s oda adta egy embernek, a ki postagalambversenyhez Antwerpenből Compiègnebe postagalambokat szállított. A fecskét a postagalambokkal együtt Compiègneben reggel 1/8 órakor eresztették fel. A fecske azonnal egyenes irányt vett dél felé, míg a postagalambok előbb néhány kört írtak le s csak azután vették fel a helyes irányt. A fecske 8 óra 23 perczkor már Antwerpenben a fészknél volt, úgy hogy a 235 km.-es utat 1 óra 8 percz alatt repülte be, vagyis perczenkint 3355 métert, egy óra alatt tehát nem kevesebb mint 201 km.

utat tett meg, míg a postagalambok csak 11 óra után érkeztek haza.

A levelező-lap jubileuma. Az 1909. évi október hó 1-től kezdve a levelező-lap 40 éves multra tekinthet vissza. A levelező-lap eszméje Németországból, Stephan nevű vezérpostamestertől származik, a ki 1865-ben a Karlsruheban tartott postásgyűlésen tett nyílt levelező-lapok forgalomba hozatalára javaslatot, de ajánlatát elutasították. Az osztrák kormány azután dr. Herrmann Emánuel indítványára megcsinálta a levelező-lapot. Az első levelező-lapot 1869. évi október hó 1-én Bécsben adták ki s mindjárt az első három hónap alatt csaknem hárommillió darabot adtak el. Azóta a levelező-lap használata az egész földön elterjedt s forgalma évről-évre emelkedik. A magyar posta évenként mintegy 100—120 millió levelező-lapot szállít, az egész nemzetközi levelező-lap forgalom pedig évente több ezermillió darabra rug.

Időjelzés. A «Meteor» 1910. évi január hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Január hó változási napjai: 1, 3, 11, 12, 13, 17, 23, 25, 30 és 31-re esnek. Legerősebb hatásuk 3, 11, 13, 17, 25 és 30-ikiak.

A 3-iki szeles, a 11. és a 13-iki enyhe, csapadékos; a 17-iki hideg, havas; a 25-iki enyhült, száraz; a 30-iki szeles, hidegebb.

Az Országos Magyar Vadászati Védőegyesület ülése.

Az Országos Magyar Vadászati Védőegyesület igazgatósága a minap ülést tartott. A tárgysorozat legkiemelkedőbb pontja a gazdasági munkás- és cselédsegítő-pénztár jótéteményének a vadászati alkalmazottakra fokozottabb mértékben való kiterjesztése volt. A titkár és Hueskó Miklós miniszteri számtanácsos, mint a gazdasági munkás- és cselédsegítő-pénztárnak képviselője, ismertette azt a kedvezést, a melyet a gazdasági munkás- és cselédsegítő-pénztár tagjainak csekély befizetése ellenében nyújt. A földmivelésügyi minisztérium 1902. évi 9895. számú rendeletével a gazdasági munkás- és cselédsegítő-pénztárt megalkotó törvény hatályát a vadőrökre is kiterjesztette, a melynek értelmében a szolgálatadók a vadőreiket az évenkénti 120 fillér hozzájárulással a pénztárba bejelenteni tartoznak. Sajnálattal tapasztalják azonban, hogy a miniszter úr e humánus rendelete mindezideig nem jutott kellőképpen érvényre. Eminens érdeke úgy a vadászati alkalmazottaknak, mint a munkaadóknak, hogy a pénztár humánus czéljának megvalósítása érdekében minden lehetőt elkövessenek. A munkaadóknak annyival is inkább, mert őket az 1902. évi XIV. törvénycikk 24. §-a értelmében a bejelentés és hozzájárulás elmulasztása esetén súlyos felelősség terheli. Elhatározta továbbá a gyűlés, hogy a pénztárnak

intézményét és a biztosítási eljárást ismertető népies füzetet minél szélesebb körben terjeszteni fogja és ezt a vadászközönséggel megismerteti, a kötelező biztosításnak szigorú végrehajtása tárgyában pedig fölterjesztést intéz a földművelésügyi minisztériumhoz.

Foglalkozott továbbá az ülés a vadóri vizsgálat intézményével és elhatározta, hogy annak a felesleges elméleti részek kihagyásával könnyebbé tétele végett a szükséges lépéseket megteszi.

Végül 940 korona pénzzutalmat, továbbá 9 ezüst és 4 brozérmet osztottak ki ama derék vadőrök között, a kik a hasznos vadak tenyésztése, kártékony duvadak pusztítása és a vadorzók fáradhatatlan és eredményes üldözése folytán kiváló érdemeket szereztek. A kitüntetettek a következők: 1. Péntek István, a temesvári vadásztársaság fővadőrének ötven koronát és bronzérmet. 2. Kugler József, Hatvany-Deutsch báró fővadászának ötven koronát. 3. Berger Adolf, a Sierstorff gróf-féle szokolya-huttai uradalom erdőrének ötven koronát. 4. Sántha Gyula, a szőnyi vadásztársulat vadőrének ötven koronát. 5. Németh János, Eszterházy herceg gyulai vadőrének száz koronát és ezüst érmet. 6. Balogh József és Horbács György vadászerei vadőröknek hetven-hetven kornát. 7. Vámosi Menyhért, Zichy János gróf nagybirtokos zichy-ujfalusi vadászának ötven koronát. 8. Szunyogh István, az ógyallai vadásztársulat vadőrének száz koronát. 9. Borik Károly, a nagy-lustényi uradalom erdőrének ötven koronát. 10. Fidenpetz Lipót, a budapesti Hubertus vadásztársaság vadőrének ötven koronát. 11. Honyek Ferencz és Juhász István székesfővárosi vadőröknek nyolczvan-nyolczvan koronát és egyleti ezüstérmet. 12. Mayor István és Németh Ferencz székesfővárosi vadőröknek 50—50 korona pénzzutalmat, végül 13. Hiller József, a verebélyi vadásztársaság gondozójának egyesületi ezüstérmet adományozott.

Szerkesztői üzenetek.

H. J. Magyarországon tudunkkal olyan gyár, mely vastőrök és -csapdák előállításával foglalkozik, nincsen. Jó hírnévnek örvendő Rudolf Weber haynau-i (Porosz-Szilézia) cég, mely saját találmányú csapdákat és töröket árusít.

B. J. A «Vadászok Zsebnaptára» kapható annak szerkesztőjénél és kiadójánál: Egervári Gyula országos vadászati felügyelőnél. Budapest VIII., Gyöngytyúk-utca 13 sz. Ára 240 kor.

S. J. A hosszabb csövű fegyvernek rendszerint nagyobb átütő ereje és előnyösebb terítőképessége lévén mint a rövidebb csövűnek, nem ajánljuk, hogy a csöveket levágassa. Ha fegyverének hordképessége nem kielégítő, akkor valószínűleg nem abban van a baj, hogy a csövek nagyon hosszúak, hanem vagy a csövek furásában, vagy a töltényekben. Hosszas próbálgatással lehet csak megállapítani, hogy a fegyvernek milyen töltények felelnek meg, vagyis, hogy az egyes sörétmekhez, az egyes löporfajtákból mennyit kell venni. A fojtás alakja és minősége a lövést szintén befolyásolja.

K. F. 1. Ha csak próbaidőre volt felfogadva, akkor nem eshetik kifogás alá azon körülmény, hogy fel nem eskették. 2. Mint hogy felesketve nem volt, fegyvere elkobozható volt, ha azt a hatóságnál be nem jelentette s érte a fegyveradót meg nem fizette. Folyamodjék írásbeli beadvány útján a vármegye alispánjához s ha beigazolást nyer, hogy a fegyverrel kihágást nem követett e,

akkor azt Önnek vissza fogják szolgáltatni azzal a kötelezettséggel, hogy a fegyveradót záros határidőn belül befizesse. 3. A 17. §-al tartozó erdőkben a használatok csak a jóváhagyott üzemterv előírásai szerint foganatosíthatók. 4. Az, hogy a parcellázó egyén maga is vásároljon parcellát s azt később haszonnal eladja, összeférhetlennel látszik ugyan, de kérdés, hogy az erdőbirtokos ezt nem engedte-e meg. 5. Ugyanezt mondhatjuk abban az esetben is, a mikor az alkalmazott a gondjaira bizott ingatlanok egy részét bérbé vette.

6. Hogy revolvert szabad-e s ha igen, milyen körülmények között tartania, azt az illető vármegye fegyvertartási szabályrendelete határozza meg. Ez minden községi irattárban meg kell, hogy legyen.

Püspökségi erdőgondnokság. Szives figyelmébe ajánljuk lapunk 1909. évi 21. füzetében «A hajtópénzekről» közölt cikkünket s az ebben előadottak figyelembe vétele mellett azt tanácsoljuk, hogy ha a főszolgabíró a hajtópénzek megítélését megtagadta, fellebbezze meg e sérelmes ítéletet s indokolja meg fellebbezését röviden azzal, hogy a hajtópénzek megfizetését a törvény kötelezőleg kimondja s hogy annak a kérdésnek elbírálása, vajjon az erdőőr a tilosban talált jószág kihajtásával járó kötelezettségének eleget tett-e vagy nem, egyedül az erdőbirtokos illetve képviselőjének (erdőgondnokság) s nem a főszolgabírónak képezi feladatát, annál is inkább, mivel a hajtópénz sem közvetlen az erdőőr, hanem a károsult erdőbirtokos javára ítélendő meg.

Sz. F. 1. Az Ön által említett terület, mely mint Ön írja, minden oldalról vízzel van körülveve, az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-ának 2. pontja értelmében — ha 200 holdnál kisebb — önálló vadászterületnek csak abban az esetben minősíthető, ha *állandó szigetet* képez.

Ha azonban nem képez *állandó szigetet*, akkor az 1. pont rendelkezései szerint a vele szomszédos vadászterületek egyikéhez vagy másikához tartozik és pedig első sorban ahhoz, melynek tulajdonosa ugyanazon személy, másodszorban pedig ahhoz, melylyel együtt közigazgatásilag egy és ugyanazon község határához tartozik.

2. Az Ön által megnevezett egyén, akár *pagonyvadász*, akár *vadőr* a neve, az 1883. évi XXIII. t.-cz. 6. §-ának b) pontja értelmében a vadászati adó alól akkor van felmentve, ha azt, hogy a vadászat tulajdonosával, vagy bérlőjével szolgálati viszonyban áll, az ingyenes vadászjegy kiszolgáltatásának bejelentése, illetve kérelmezése alkalmával az illetékes főszolgabírónál illetve polgármesternél *cselédkönyvvel*, vagy azzal igazolta, hogy a főszolgabíró (polgármester) által a cselédkönyvekről vezetett nyilvántartásba feljegyeztetett.

Az idézett törvényszakasz ugyanis csak *vadászcselédkekről* szól s ennél fogva az 1888. évi 42934/P. M. számú rendelet az ingyenes vadászjegyek kiosztása körül felmerült visszaélések meggátlása céljából ezen intézkedést léptette életbe.

S. I. Sorsjegyei nem nyertek.

Liptói. Kérdésére lapunk egyik közelebbi számában fogunk válaszolni.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

25 éves, erdőóri szakvizsgával bíró, katonaviselt egyén, állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

17-ik évében levő, négy középiskolát végzett, magyar ajkú, németül is beszélő egyén, ki az apró és magas vad vadászata körül gyakorlattal bíró, erdészetről, vagy vadászatnál állást keres. Címe a szerkesztőségnél megtudható.

HIRDETÉSEK

Eladó erdei faesemeték.

	Kor.
Szil ulmus am. nigra 1 éves iskol. c. 60/70 cm. ezre	10.—
Nyir " " " " 60 " " "	12.—
Kőris " " " " 70/80 " " "	15.—
Kőris magonc " " " " 10/30 " " "	5.—
Canadai nyárgyökös dugvány 1 éves " 70/100 " " "	25.—
Jegenye " " " " 1 " " 60/70 " " "	20.—
Jegenye nyár alléfa " " " " 2 1/2 m. 1 drb	150
Vadgesztenye magonc " " " " ezre	25.—
Kőrislevelű juhar magonc " " c. 50 cm. " "	10.—
Orgona a fűzánosból " " " " 50 " " "	12.—
Canadai nyárdugvány " " " " 30 " " "	6.—
Jegenye nyárdugvány " " " " 30 " " "	6.—
Amerikai dió " " " " " " 1 q	40.—
Thuja " " " " " c. 100/130 cm. 1 drb	80
Thuja " " " " " " 140/170 " 1 " "	1.—

Az árak, az önköltségen felszámított csomagolási költséggel együtt, a zselizi állomásra szállítva értendők.

Gróf Breunner örökösei
erdészeti hivatala Zseliz.

(1. III. 3.)

Bars vármegye.

16—22 éves, hegyvidékre szokott, erős és egészséges vadász vagy erdőőri családból való, egy szláv nyelvet értő, — két fiú

Vadászsegédnek

három havi próbaidőre felvétetik, következő fizetés mellett: havi 20 kor., koszt, egy butorozatlan szoba lakásul és 20 kor. ideutazási költség. — Három hónapi sikeres próbaidő után lesz az egyén kinevezve és járandósága évi két öltözet ruha és két pár hegymászó cipővel kiegészítetik. Arczképes sajátkezü folyamodványok hg. Odescalchi Jenő úr antalóczi erdőkezeléséhez nyújtandók be. Ugyanott jó vaddisznós kutya megvétellel kerestetik.

(3.)

Stencinger Ede, urad. erdész.

Nyest, róka és vadmacska bőroket

a legmagasabb árban vesznek

ELKÁN GYULA szücsmester

(2.) Budapest, Károly-körút 19.

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

Bölcszézi Belházy Emil: Az erdőrendezéstan kézikönyve. Ára 6 K.

Békly Albert: Számtan erdészeti altisztek részére. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

Fekete Lajos: A tölgy és tenyészése. Ára 4 K.

" " Erdőrendezéstan. Ára 9 K.

" " Erdőértékszámítástan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

" " Erdészeti nyereségszámítástan. Ára 3 K.

" " A száraló erdők berendezése. Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. elfogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Soltz Gyula: Erdőbecsléstan. Ára 6 K. (II. kiad.)

Földes János: A legelőerdők. Ára 1 K 60 f. 55 f. portó be-
küldése esetén bérmentve.

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 40 f. Bérmen-
tesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: A bükk-tüziifa romlása s az ellene való
védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmen-
tesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése
és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.

Péck Dezső: A külföldi faemek megtelepítése. Ára 3 K.
Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

Sobó Jenő: Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Köz-
építéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Ut-, vasút-
és hidépítéstan, ára 12 K.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet.
Ára 20 K.

Tomsányi Gusztáv: Erdei faesemeték nevelése. Ára 3 K.
Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Vadas Jenő: Erdőműveléstan. Ára 7 K.

Erdészeti Rendeletek Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f.
1893—94. (XIII—XIV.) évfolyam. Ára 1 K 20 f. 1895. (XV.)
évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897.
(XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f.
1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1901—03. (XXI—XXIII.) év-
folyam ára 3 K. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905.
(XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f.
Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.
A nem említett évfolyamok elfogytak.

Ó felsége nagy fénynyomatú arczképe. Ára 7 K.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőseégeinek gazda-
sági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Ki-
adja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai
kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre
55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek
kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy
kötetnek füze 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: Értekezések az erdőrendezés köréből.
Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cseti Ottó: Általános földméréstan. Ára 9 K. (Kapható
Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható
az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet.
Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes
virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Maghás
növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kap-
ható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtán. Ára 5 K. (Kapható Joerges
A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználatlan kézikönyve. Ára
16 K. (Kapható ugyanott.)

Téglás Károly: Erdővédelem. Ára 5 K 40 f. (Kapható
ugyanott.)

Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti
Rendeletek Tára» I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K.
(Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása.
Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest,
Váci-utca.)

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia tör-
ténete és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél
Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és műve-
lése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi
ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Buda-
pesten, Múzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir.
földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos naptár. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési tablák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg
hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gömör-megye.)